

Boxer

๐๓

**อาชีพ
ของคนที่
ในอดีต**

Police

ครู

**ย้อนเวลากลับไปเมื่อครั้งอดีต สมัยที่นักเรียนกับครู
ยังอาศัยศาลาวัดเป็นที่สอนและเรียนหนังสือ ครูจะมีวิธีการสอน
ที่แสนจะพิเศษ เช่น เวลาสอบกระดานชนวนก็สอนให้นักเรียน
กราบกระดานชนวนก่อนสามครั้งแล้วจึงลบด้วยน้ำ**

ครูเองก็เช่นกัน ก่อนจะเขียนกระดานชนวนก็ต้องกราบสามครั้ง เป็นตัวอย่างที่ดี
ให้เด็กเห็น เวลาอ่านหนังสือก็ต้องกราบสามครั้งก่อนเปิดหนังสืออ่าน เวลาเลิกอ่านก็ต้อง
กราบสามครั้งแล้วจึงปิดหนังสือ

นอกจากจะกราบกระดานชนวนและหนังสือแล้ว ยังต้องสอนให้นักเรียนแสดง
ความเคารพโดยการกราบครูเมื่อเริ่มเรียนตอนเช้าและหลังเลิกเรียนตอนเย็น

การสอนให้นักเรียนกราบกระดานชนวน กราบหนังสือ กราบครู คราวละ
สามครั้งนี้ เป็นอุบายของครู เพื่อสอนให้รู้จักการบำรุงรักษาอุปกรณ์การเรียนของตนให้
สืบเนื่องถึงรุ่นน้อง สอนให้แสดงความเคารพต่อครู และต่อวัตถุที่มีคุณค่าทางจิตใจของตน
และในระหว่างกราบนั้นจะช่วยให้อารมณ์จิตใจของนักเรียนมีสมาธิ มีความตั้งใจที่จะเล่าเรียนเพื่อ
ประโยชน์ของตนต่อไปภายหน้า นอกจากนี้ยังมีข้อห้ามสำหรับนักเรียนสมัยก่อน อาทิ

- ห้ามเหยียบหรือข้ามหนังสือเรียน
- ห้ามลบกระดานชนวนจนน้ำเปียกโชก
- ห้ามทะเลาะวิวาทชกตีต่อกัน ใครทำมีสิทธิ์เจอไม่เรียว

- เวลาพระกำลังฉันอาหาร ห้ามพูดจาหยาบค้าย หรือพูดถึงอุจจาระ ปัสสาวะ หรือหยอกเย้ากัน

- ห้ามหยอกเย้าหรือเล่นในเวลาเรียน

ข้อห้ามบางข้อครูยังนำมาใช้กำราบเด็กนักเรียนตื้อ ๆ จนถึงทุกวันนี้

อาชีพครูถือเป็นอาชีพที่นายก่องในทุยุคทุกสมัย โดยเฉพาะครูที่สอนแบบ
สรวลวิญญานครูผู้ให้อย่างแท้จริง

ชานา

ชานาสสมัยก่อนนั้นส่วนมากจะได้รับที่นาเป็นมรดกจากบรรพบุรุษ ซึ่งวิธีการแบ่งมรดกของชานาในสมัยก่อนนั้นนิยมแบ่งที่ดินที่มีพื้นที่กว้างขวางออกเป็นแปลงเล็กแปลงน้อย เพื่อให้ลูก ๆ หลาน ๆ ที่มีสิทธิ์รับมรดกนั้นแบ่งไปเป็นของแต่ละคน

หากลูกคนไหนอยู่เลี้ยงดูพ่อแม่จนท่านจากไป ลูกคนนั้นก็จะได้รับที่นาพิเศษเรียกกันว่า **“นาเผาผี”** นั่นคือที่นาที่เหลือจากการแบ่งให้ลูก ๆ ที่ออกเรือนไปแล้ว โดยใช้เป็นหลักประกันว่า หากใครที่ดูแลพ่อแม่ก็จะได้ที่นาผืนนี้ไป ว่ากันว่าส่วนมากคนที่จะได้นาเผาผีไปนั้นมักจะเป็นลูกสาวคนสุดท้ายที่อยู่กับพ่อแม่จนถึงวาระสุดท้ายนั่นเอง

ส่วนลูก ๆ ซึ่งได้ที่นาเป็นของตัวเองแล้ว ก็จะมีการปักเจดวซึ่งมีรูปร่างคล้ายดาวขนาดใหญ่ในไร่นาของตัวเอง การปักเจदनนั้นก็เพื่อบอกเขตไร่นาของตนเองให้ชาวบ้านคนอื่นได้รับรู้ว่าเป็นบริเวณหวงห้าม โดยเวลาปักก็จะปักทั้งสี่มุม หรือจะใช้ปักเมื่อทำขวัญข้าว ซึ่งชาวบ้านเชื่อกันว่า การปักแบบนี้จะช่วยให้สิ่งชั่วร้ายไม่สามารถเข้ามาทำอันตรายแม่โพสพในนาข้าวได้

การเป็นชานาสสมัยก่อนนั้น หากเปรียบเทียบกับปัจจุบันแล้วถือว่าค่อนข้างลำบาก โดยเฉพาะเรื่องของน้ำ เพราะน้ำฝนเป็นที่พึ่งเดียวที่ชานามี หากปีไหนฝนไม่ตกก็ทำนาไม่ได้ ต้องพึ่งธรรมชาติตลอดเวลา เป็นเหตุให้มีพิธีเสี่ยงทายต่างๆ เกิดขึ้นมากมายทั่วยุทธ เช่น คนล้านนาต้องขโมยบันไดแม่มายามาแห่รอบหมู่บ้าน

คล้ายๆ กับคนภาคใต้ซึ่งมีวิธีการขอฝนที่สุดแสนจะพิสดาร คือ คนโบราณของที่นี่เชื่อกันว่า หากปีไหนฝนไม่ตก ให้แก้เคล็ดด้วยการไปขุดดินเหนียวจากทำนบมาปั้นเป็นรูปชายหญิงไมใส่เสื้อผ้า ปั้นเสร็จแล้วก็นำรูปผู้ชายมาเบียดรูปผู้หญิง จะเรียกว่าเป็นท่าอูตริกก็คงไม่ผิด แล้วเอาไปตั้งไว้ที่ทางสามแพร่งที่มีคนผ่านไปมาเยอะๆ โดยเชื่อกันว่าเวลามีคนมาดูรูปไปเยะๆ เทวดาประจำถิ่นที่ดูแลสถานที่แห่งนั้นมักจะทนไม่ได้ต้องบันดาลให้ฝนตกลงมาชะล้างดินเหนียวให้ละลายหายไป

ส่วนคนอีสาน ถ้าผลเสียดายออกมาไม่ดีว่าปีนี้จะแล้งแน่ๆ ก็ต้องมีพิธีขอฝน ซึ่งคนอีสานก็จะมีวิธีขอฝนมากมาย หนึ่งในนั้นคือ พิธีโยนครกโยนสากเพื่อขอฝน

ทุกวิธีการที่ทำไปนั้นก็เพราะว่าชาวนาไทยรักและหวงแหนที่นาของตน จึงหวังที่จะใช้ชีวิตอยู่กับที่นานั้นตลอดชีวิต เมื่อใดที่ฝนตก นั่นก็หมายความว่าชีวิตชาวนาจะมีความสุข เพราะสามารถทำนาได้อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งถือเป็นเรื่องที่สุดแสนยินดีของชาวนาไทย

เคล็ดลับที่ทำให้ชาวไทยอวยระบือไกลไปทั่วโลกอยู่ที่ความรักของชาวนานั่นเอง

นักมวยไทย

มวยไทยเป็นหนึ่งในห้าคุณสมบัตินี้ของชายชาติไทยที่ดั่ง
รำเรียนกัน นอกเหนือจากการมีความรู้ มีมารยาท ประกอบ
วีรกรรมด้วยความทรหด และมีจรรยาทางกฏติยาคม ถือ
ได้ว่าเป็นศิลปะการป้องกันตัวที่อยู่คู่คนไทยมานานนับแต่เริ่ม
สร้างชาติเลยทีเดียว

มวยไทยคือศิลปะการต่อสู้ยามศึกสงครามในยุคที่มีการรบแบบประชิดตัว ชาย
ทุกผู้ทุกนามนับตั้งแต่ผู้ปกครองแผ่นดิน นักรบ ขุนทหารทุกคน จะต้องผ่านการเรียนรู้
และฝึกฝนการต่อสู้ด้วยหมัดมวยทั้งสิ้น

วิชามวยเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะการต่อสู้ที่เรียกว่า **“ไทยยุทธ”** ใน
ราชสำนักเรียกการชกมวยว่า “การรำหมัดรำมวย” ส่วนชาวบ้านสมัยก่อนจะเรียกการ
ชกมวยว่า “ตีมวย” และเรียกมวยไทยว่า “มวย” เฉยๆ

มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้แบบยืนที่ต้องใช้ทั้งหมด เท้า เข่า และศอกเป็น
อาวุธสำหรับยัน ชก แทะ ตี ตะ ฟาด ตามแม่ไม้มวยต่างๆที่รำเรียนกันมา

ผู้ที่จะเป็นมวยได้ต้องอาศัยใจรัก อดทน ฝึกซ้อม และฝึกจนเกิดความชำนาญ
ซึ่งกว่าจะเป็นมวยต้องอาศัยเวลาและมีครูดี ยุคเฟื่องฟูของมวยไทยซึ่งมีนักมวยดี ๆ
เกิดขึ้นมากมายต้องยกให้สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยยุคนั้นผู้ที่ถือว่าเป็นยอดฝีมือต้องผ่าน
การฝึกฝนจากสำนักเลื่องชื่อ นั่นก็คือสำนักดาบพุทโธสวรรค์ ซึ่งนอกเหนือจากชื่อเสียง
ที่โด่งดังในวิชาดาบแล้ว วิชามวยยังเป็นที่ยอมรับว่าเป็นหนึ่งในยุคนั้นทีเดียว

การฝึกมวยยุคก่อนต้องใช้อุปกรณ์จากธรรมชาติรอบตัวมาดัดแปลง ซึ่งก็แล้วแต่
ครูมวยแต่ละคนว่าจะใช้อะไรเป็นอุปกรณ์บ้าง หรือมีเคล็ดลับพิเศษในการฝึกความอดทน
และฝึกฝีมือลูกศิษย์ของตนอย่างไร อุปกรณ์ฝึกซ้อมก็มีตั้งแต่การคาดเชือก การใช้
กาบมะพร้าวแทนนวม หรือจะใช้ลูกมะนาวเป็นอุปกรณ์ฝึกทักษะความแม่นยำและความ
เที่ยงตรงในการออกหมัดออกอาวุธ โดยใช้ลูกมะนาวติดขั้วลึงลูกผูกด้วยเชือกกับราว
ไม้รวก แต่ละลูกห่างกันราวคืบเศษและสูงระดับคอหอยของผู้ฝึก ผู้ฝึกจะต้องใช้หมัดชก
ศอกถอง แขนรับ โดยไม่ให้ลูกมะนาวแกว่งถูกหน้าตนเอง ไม่ให้ด้ายที่ผูกมะนาวพันกัน
และที่สำคัญ ต้องไม่ให้มะนาวหลุดจากขั้วอีกด้วย

ส่วนการซ้อมเตะและชกนั้นเป็นการฝึกออกอาวุธ ซึ่งมีให้เลือกกว่าจะฝึกกับตอต้นตาล
หรือต้นกล้วยที่นำมาตั้งกับพื้น นักมวยต้องเตะประคองทั้งเท้าซ้ายและขวาโดยไม่ให้ต้นกล้วย
ล้มได้ ในช่วงแรกใช้กล้วยที่มีความสูงเพียงสามศอก เมื่อคล่องแล้วจึงใช้ต้นกล้วยสูงขนาด
สี่ศอก เตะต่อไปเรื่อยๆจนคล่องแคล่ว นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนสถานที่ฝึกซ้อมอีกด้วย
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องแคล่วว่องไว ต้องมีการฝึกในน้ำ โดยฝึกวิ่งในน้ำลึก
ระดับข้อเท้า วิ่งกระแทกให้เห็นรอยทรายทุกฝีก้าว และวิ่งไปในน้ำลึกระดับหน้าขา

การฝึกป้องกันส่วนบนก็มีเคล็ดลับเช่นกัน โดยผู้ฝึกจะใช้แป้งนวลผสมน้ำประหน้า
ให้ลายพร้อย ขึ้นไปนั่งขัดสมาธิบนครกกระเดื่อง แล้วให้เพื่อนคู่ซ้อมชกอย่างรวดเร็วเป็น
พัลวัน นักมวยก็ต้องอยู่บนครกให้มัน อีกทั้งยังต้องปิดและปิดหมัดไม่ให้ถูกหน้า ถ้าเมื่อ
หล่นลงมาจากครกหรือที่หน้ามีรอยจนแป้งเลือนไปมาก ถือว่ายังไม่เข้าขั้น

เรียกได้ว่าการฝึกมวยยุคก่อนนั้นต้องฝึกตั้งแต่การป้องกันปิดเปิด ล้มลุก-
คลุกคลานเป็นอันดับแรก ก่อนที่จะไปฝึกล่อหลอกหลบหลีก ทุ่มทับจับหัก จนถึงประกบ-
ประกบจับรั้ง เข้าข้างหลังตัดก้านคอ และที่สำคัญคือฝึกการย่อเหยาะและก้าวย่าง
โดยเฉพาะท่าอย่างสามขุมซึ่งครูมวยที่สอนแต่ละคนจะมีลีลาแตกต่างกัน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น

แล้วต้องสามารถนำมาใช้ป้องกันตัว หลบหลีกคือรับ และแปลงเป็นทำร้ายฝ่ายตรงข้าม ซึ่งถือว่าเป็นการรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

นักมวยที่ประสบความสำเร็จมีฝีมือเป็นที่เลื่องลือมักมีความสามารถโดดเด่นในเรื่องลีลาการต่อสู้ คือต้องมีลีลาคล้ายกับการล่าสัตว์ซึ่งจังหวะกันระหว่างพรวดกับเหยื่อ ล่อหลอกคู่ต่อสู้ในแบบต่างๆ และที่สำคัญ ต้องมีลีลา เล่ห์เหลี่ยม การยั่วยุ และลูกไม้ นักมวยหนุ่มเหล่านี้จะมีบุคลิกภายนอกเป็นคนเจี๊ยบ สุขุม มีความรู้ มีคุณธรรม ว่องายกล้าหาญ ะมัดระวังทุกอย่างก้าวแม้เวลาปกติในชีวิตประจำวัน จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ชายหนุ่มนักมวยเหล่านี้มักถูกจับตามองด้วยความชื่นชมจากสาว ๆ ในยุคก่อนเป็นอย่างมาก

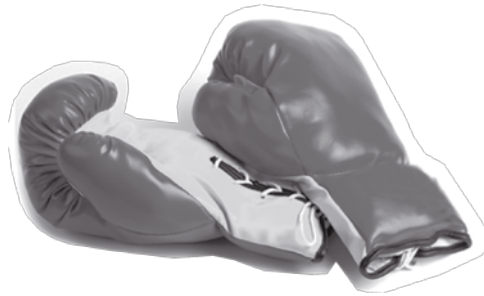
มวยจะดีย่อมเกิดจากครูดีด้วย ดังนั้นพิธีกรรมการไหว้ครูก่อนลงแข่งขันจึงเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับการเป็นลูกศิษย์และครูมวยอย่างชัดเจน โดยพิธีการขึ้นครูหรือยกครูมักกระทำกันในวันพฤหัสบดี สิ่งที่นักมวยต้องนำมาคือ ดอกไม้ ธูปเทียน ผ้าเช็ดหน้า ผ้าขาวม้า และขันน้ำทำพิธี ส่วนคำตอบแทนครูมวยมักรับเป็นสิ่งของ เช่น ผ้าขาวม้าหรือผ้าแพร ขันตอนในพิธีคือ ครูมวยจะพาลูกศิษย์ไปตั้งมั่นถือสัตย์ปฏิบัติตนต่อหน้าพระพุทธรูปให้ลูกศิษย์นั้นยึดมั่นในความดี ใช้วิชามวยในทางที่ส่งเสริมคุณงามความดี ให้รู้จักช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า และที่สำคัญคือ รักษาบำรุงร่างกายให้แข็งแรง หมั่นฝึกซ้อมอยู่เสมอ แล้วจึงถึงขั้นตอนของการสอนทำให้ครูในลีลาที่แตกต่างกันไปของแต่ละสำนัก เพื่อให้ นักมวยได้นำไปไหว้ครูเพื่อรวบรวมสมาธิไม่ให้ประหม่า จิตใจตั้งมั่นเมื่อเผชิญกับคู่ต่อสู้ก่อนขึ้นชก

ที่ขาดไม่ได้คือเครื่องรางของขลัง ไม่ว่าจะเป็นผ้าประเจียดหรือผ้ายันต์ที่ทำจากผ้าสาหลาบแล้วผูกเป็นวงสวมศีรษะ หรือคาดต้นแขน หรือผูกคอเวลาต่อสู้ ตะกรุดเป็นแผ่นบาง ๆ รูปสี่เหลี่ยมทำจากทอง นาก เงิน ทองแดง ตะกั่ว หรือแม้แต่ใบลานลงคาถาม้วนคาดเอว แผ่นโลหะหรือใบลานรูปสี่เหลี่ยมลงเลขยันต์มีสายร้อย มงคลเป็นผ้า

ลงยันต์สวมนีระหมีหางยาวราว ๒-๖ นิ้ว และพิรอด ทำจากกระดาษสาลงยันต์แล้ว
ลงรักปิดทอง ใช้สวมนีได้ทั้งต้นแขนและสวมนีวเป็นแหวน ครูบางสำนักก็จะสอนให้
บริกรรมคาถาระหว่างชกมวยด้วยว่า **“นะ ปิตตา โม ไม่เห็น มุท
ปิตตา ธา ปิตหู ยะ คาถาหัวใจพระพุทธ”**

เมื่อร่างกายพร้อมก็ถึงเวลาเข้าเปรียบมวยกัน ในอดีตนั้นจะไม่มีการแข่งขันน้ำหนัก
แต่อาศัยยืนเทียบเคียงกัน ดูรูปร่างแล้วถามความสมัครใจ เวทีมวยเป็นลานกว้างพอให้ได้
พืดเหยียดกัน หมัดก็ไม่สวมนวม ใช้ด้ายดิบถักพันมือแทน กติกาก็แล้วแต่ตกลง บางครั้ง
ก็ชกกันจนกว่าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะชนะ บางครั้งขึ้นชกคนเดียวแต่มีคู่ต่อสู้หลายคนก็ได้

จากเดิมที่มวยไทยเคยเป็นศิลปะการต่อสู้ยามศึกสงคราม ปัจจุบันมวยไทยค่อยๆ
แปรเปลี่ยนเป็นกีฬาเชิงศิลปะแขนงหนึ่งของไทย แต่ฝีมือลายมือคนไทยในเรื่องศิลปะการ
ต่อสู้ก็ยังไม่เป็นสองรองใครเช่นเดิม

นักเรียน

ว่ากันว่านักเรียนส่วนใหญ่ในสมัยก่อนมักจะเป็นนักเรียนที่เรียนดีและมีพฤติกรรมดีทั้งหมด เชื่อว่าอาจเป็นอิทธิพลจากหนังสือ *มุสทบทบรรพกิจ* ตอนที่ว่า “ระวังด้วกลั้วครุหนูเอ๋ย ไม้เรียวเจียวเหวย กุเคยเข็ดหลาบขวาบเขวียว” จึงไม่มีใครกล้าติดต่อกับครูบาอาจารย์

นักเรียนที่เรียนเก่งเรียกว่า “นักเรียนดี” คือนักเรียนที่สอบชิงทุนหลวงไปต่างประเทศ สมัยนั้นจะมีอยู่สามทุน ของพระมหากษัตริย์หนึ่งทุน และของรัฐบาลอีกสองทุน การได้ทุนหลวงไปเรียนเมืองนอกสมัยนั้นเปรียบเหมือนการได้ไปชุบตัวให้เป็นทอง

คำว่านักเรียนนอกในสมัยนั้นจะเรียกเฉพาะผู้ที่ไปเรียนทางฝั่งยุโรปหรืออเมริกาเท่านั้น ถ้านอกเหนือจากสองทวีปนี้จะไม่เรียกว่านักเรียนนอก จะเรียกว่าเป็นนักเรียนของเมืองนั้น เช่น นักเรียนญี่ปุ่น นักเรียนปีนัง หรือนักเรียนฮ่องกง

สำหรับนักเรียนที่เรียนดีจนได้ทุนหลวงนั้น ถือเป็นผู้สร้างเกียรติคุณ จะได้รับการจารึกชื่อบนแผ่นเกียรติคุณของโรงเรียนเพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้นักเรียนรุ่นต่อไป

นักเรียนที่ดีอีกพวกคือ ลูกเสือ ซึ่งมีหลายประเภท ทั้งที่ได้รับเหรียญกาชาดสรรเสริญจากการช่วยบำเพ็ญประโยชน์ให้สาธารณะ เช่น ช่วยคนตกน้ำ ช่วยดับไฟ และอีกประเภทหนึ่งคือ ลูกเสือที่เก่งภาษาอังกฤษ

ส่วนนักเรียนดีที่น่ายกย่องที่สุดเห็นจะเป็นนักเรียนที่หาเงินเรียนหนังสือเอง บางคน

ก็รับจ้างเขียนป้ายหน้าโรงหนัง หรือเป็นลูกจ้างในร้านต่าง ๆ ความดีของนักเรียนพวกนี้ มักไม่ค่อยเป็นที่เปิดเผย เพราะว่ากลัวเพื่อนที่มีเงินเยอะเย้ยถากถาง

นักเรียนเรียนดีในสมัยนั้นส่วนมากจะเป็นนักเรียนชาย เพราะนักเรียนหญิงไม่ค่อยยอมแสดงความดีเด่นด้านใดเลย โอกาสก้าวหน้าเรื่องการเรียนรู้จึงมีน้อยมาก

ในสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การศึกษาชั้นสูงสุดของผู้หญิงคือชั้น ม.๖ เพราะอาชีพของผู้หญิงมีอยู่ไม่กี่อย่าง คือ ครู นางพยาบาล และพนักงานต่อโทรศัพท์ ไม่จำเป็นต้องเรียนสูง ๆ โอกาสที่นักเรียนหญิงจะได้รับเลือกเป็นนักเรียนดีนั้นก็คือในงานกาชาด ที่มีการประกวดเขียนเกี่ยวกับการอนามัย ประกวดสมุดบันทึกประโยชน์ การประกวดร้อยดอกไม้เท่านั้น

จนสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย นักเรียนหญิง จึงมีบทบาทมากขึ้น สามารถสอบชิงทุนหลวงไปเรียนต่างประเทศกันเรื่อย ๆ

นอกจากการสอบชิงทุนแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้เหล่านักเรียนชายหญิงต้องใช้ความพยายามเพื่อที่จะได้มา นั่นก็คือการได้รับยกเว้นค่าเล่าเรียน ซึ่งให้สิทธิ์เฉพาะนักเรียนโรงเรียนหลวง เพราะสมัยก่อนโรงเรียนหลวงเก็บเงินแพงกว่าโรงเรียนราษฎร์ และมีทุนช่วยแค่สามทุนเท่านั้น คือ **“ ทุนเรียนดี ”** ซึ่งต้องได้คะแนนในระดับที่กำหนด จึงจะได้รับทุน **“ ทุนหมั่นเรียน ”** คือ มาโรงเรียนทุกวันไม่เคยป่วยหรือขาด และ **“ ทุนสามพี่น้อง ”** หรือที่นักเรียนในสมัยนั้นเรียกว่า **“ ทุนตามบุญตามกรรม ”** คือถ้ามีพี่น้องจากพ่อแม่เดียวกันเรียนที่โรงเรียนนั้นทั้งสามคน คนที่อยู่ชั้นต่ำสุด ก็จะได้รับยกเว้นค่าเล่าเรียน ทุนสองประเภทแรกเป็นที่ต้องการมาก เพราะถือว่าช่วยแบ่งเบาภาระพ่อแม่ได้มากที่สุด

แม้ในสมัยนั้นจะมีนักเรียนที่ดีจำนวนมาก แต่ก็มีนักเรียนที่ไม่ดีเหมือนกัน ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ซึ่งคนสมัยก่อนจะเรียกนักเรียนชายที่ไม่ดีว่า

“ คาวบอย ” หรือ “ กุ๊ย ”

นักเรียนคาวบอยชอบแต่งตัวให้เด่นสะดุดตา เช่น หมวกฟางก็ดัดปีกหน้าให้เป็นกะบัง หรือเวลาแต่งชุดลูกเสือก็หมุนผ้าพันคอห้อยข้างหน้าไปข้างหลังแบบคาวบอยในภาพยนตร์ ชอบเดินหรือไม้เท้าจ้ำกรยานตามนักเรียนหญิงที่หมายปอง ทำเสียงประหลาดเพื่อเรียกร้องความสนใจ และทำดีทำต่อยกัน มีอุปกรณในการต่อสู้คือสนับมือหรือมีดพก นักเรียนคาวบอยพวกนี้ส่วนมากเป็นลูกท่านหลานเธอ หรือลูกคนรวยประเภทหัวอ่อน ซึ่งมักจะถูกรุ่นพี่หรือเพื่อนตัวแสบชักจูงให้เข้าเป็นสมัครพรรคพวกได้ง่าย

ส่วนนักเรียนกุ๊ยก็น่าจะมีพฤติกรรมตรงตามชื่อ คือ ชอบทำตัวทะเล้งตั้งตัง ระวังชาวบ้าน ถ้าเปรียบกับพระเอกหนังไทยก็จะเป็นนักแสดงรุนแรง ประเภทเลือดต้องล้างด้วยเลือด

ในสมัยนั้นแหล่งมั่วสุมของนักเรียนวัยรุ่นไม่มีที่ไหนที่ เช่น โรงหนัง บ้านเพื่อน และโรงบิลเลียด นักเรียนวัยรุ่นหมายถึงคนที่เรียนชั้น ม.๗ และ ๘ รุ่นพี่จะมองพวกนักเรียน ม.๗ ว่าเป็นไก่อ่อนหรือเด็ก ต้องแสดงอิทธิฤทธิ์ให้รุ่นพี่เห็น ส่วนมากจะเป็นการให้เงิน รองมาก็ฝีมือชกต่อย จนเป็นที่ยอมรับและได้รับเข้ากลุ่ม

ส่วนนักเรียนหญิงที่ไม่ดีนั่นมีน้อย คนไหนสวยไม่มีที่ติถึงขั้นที่เรียกว่า “สวยถึงลือ” ก็จะได้รับขนานนามว่า “ดารา” ของโรงเรียนนั้นโรงเรียนนี้ ไปไหนก็มีแต่คนชื่นชม ดาราเหล่านี้มักจะเป็นลูกผู้ดี มีเงิน มีตระกูล แต่ก็มีบางคนที่ทำตัวเสื่อมเสียจนมีเสียงครหาว่าดาราเหล่านี้ทำตัวไม่เหมาะสมกับความเป็น “ดารา”

นักเรียนหญิงที่มีเพื่อนผู้ชายมากจะได้รับขนานนามว่า “เปรี้ยว” ถ้าคนไหนแก่นเหมือนเด็กผู้ชาย ยิ่งถ้าเป็นนักกีฬาที่ต้องไปซ้อมกีฬาที่สนามของโรงเรียนชายใกล้เคียงแล้ว จะถูกเรียกว่า “อิตะปิ้งเหล็ก” เวลาฟังแล้วรู้สึกว้าวไม่รี้นหูเอาซะเลย เด็กนักเรียนหญิงคนไหนที่แก่นแก้วเกินไป โรงเรียนก็จะไล่ออก ในสมัยนั้นแค่นักเรียนหญิง

ถือจดหมายรัก ครูก็จะทำโทษด้วยการตีในห้องประชุมแล้ว หรือถ้าใครมีคู้หมั้นคู้หมาย
ใส่แหวนกันให้เห็นก็ไม่ได้ เพราะทางโรงเรียนถือว่าถ้าอยากมีเรือนก็ไม่ต้องเรียน

สมัยนั้น ลองขึ้นชื่อว่าเป็นนักเรียน มักจะกลัวครูมากกว่าพ่อแม่ซะอีก ถ้าครู
สั่งอะไรต้องรีบทำตาม แต่ถ้าพ่อแม่สั่งยังพออิดออดได้บ้าง ครูบางคนก็ไม่ได้ดุอะไร
มากมาย แต่สั่งอะไรนักเรียนไม่กล้าดื้อ เพราะบารมีของความเป็นครู

ผิดกับสมัยนี้ลิบลับ ที่นักเรียนบางคนครูก็ไม่กลัว พ่อแม่ก็ไม่เกรง แบบนี้ไม่ดี
เลย

นักแสดงโต

**สมัยก่อนนั้นคนไทยเราส่วนใหญ่อยู่กันแบบพอมีพอกินตาม
อัตภาพ ไม่มีสิ่งใดจะทำให้เดือดร้อนกันนัก ยกเว้นสิ่งเดียว
ที่คนยุคก่อนจะกลัวกันมาก ก็เห็นจะเป็นเรื่องของโจรผู้ร้าย**

ถ้าหมู่บ้านไหนมีความอุดมสมบูรณ์ มั่งคั่ง พอถึงเวลาอนชาวบ้านก็นอนหลับ
ไม่สนิท เพราะกลัวว่าจะมีโจรผู้ร้ายจากหมู่บ้านอื่นเข้ามาจู่โจมปล้นทรัพย์สมบัติไป ใคร
มีวัวมีควายก็ต้องระแวดระวังป้องกันให้ดี แต่หากมีนักแสดงโตอยู่หมู่บ้านใดแล้วก็วางใจ
ไปได้กว่าครึ่ง

นักแสดงโตส่วนมากจะแต่งตัวคล้ายๆกัน นั่นคือ ถ้าเป็นนักแสดงฐานะดี ก็จะนุ่ง
โจรงหรือผ้าไหมหยกทั้งชิ้น มีผ้าขาวม้าคล้องไหล่ เดินลอยชายไปมา แต่ถ้านักแสดงคนไหน
มีฐานะยากจน ก็จะนุ่งโจรงผ้าลายแดงๆดำๆ ไม่สวมเสื้อ ไม่สวมรองเท้า นอกจากนี้
นักแสดงโตจะมีรอยสักตามร่างกายอีกด้วย ถ้านักแสดงคนไหนสักมาก ลงอินเดียนอิงค์ดำ
ไปทั้งตัว ก็จะถือว่านักแสดงคนนั้นเป็นนักแสดงชั้นหนึ่ง

การนุ่งผ้าหยกทั้งชิ้นของนักแสดงนั้นคือการนุ่งโจรงเหนือเข่า โดยจะเก็บขอบพับขึ้นมา
ด้านนอก และมีการปล่อยชายด้านบนให้ยาวลงมา เรียกกันว่า ตกเปลาะ การนุ่งโจรง
แบบนี้จะทำให้คล้องตัว พร้อมต่อสู้ได้ตลอดเวลา บางทีก็มีการใส่เสื้อที่เรียกว่า กุยเฮง
หรือเสื้อผ่าอก เป็นเสื้อแบบจีน ปล่อยชาย มีกระเป๋าสองข้าง เวลาออกจากบ้านก็ต้อง
ถือดาบหรือเหน็บมีดไว้ด้านหลัง หรืออย่างน้อยก็ต้องถือไม้ตะพด ถ้ามีใครถือตะพด
โดยจับทางปลายและเอาหัวตะพดที่มลงพื้น ก็เป็นอันรู้กันว่าเป็นนักแสดงนั่นเอง

นักเลงโตไม่จำเป็นต้องเป็นคนร่ำรวย แต่ต้องเป็นคนที่ใจคอกว้างขวาง กล้าได้ กล้าเสีย มีคนนับหน้าถือตาในความมีน้ำใจ ใครเดือดร้อนก็ช่วยเหลือ มีเพื่อนฝูงมาก มีนักเลงเป็นสมัครพรรคพวก บางครั้งมีการผูกมิตรไมตรีกับนักเลงโตในหมู่บ้านหรือตำบล อื่นๆ ด้วย นักเลงโตที่ทำหน้าที่คุ้มครองคนในหมู่บ้านอย่างนี้เรียกว่าเป็นนักเลงโตที่ดี

ใช้ว่าจะมีเฉพาะนักเลงโตที่ดี บางครั้งก็มีนักเลงโตที่เป็นอันธพาล เกะกะระราน ชาวบ้านทั้งในหมู่บ้านตัวเองและหมู่บ้านอื่น เพราะเข้าใจว่าตัวเองเก่ง อดดีถือดี ไม่อยากให้ใครมาใหญ่กว่า จนไม่มีใครอยากจะยุ่ง และมักจะก่อเรื่องเพื่อหาความตื่นเต้น ทำทายเป็นที่ขบขันของชาวบ้าน เรียกคนพวกนี้ว่า **“นักเลงควาย”** เพราะนักเลงพวกนี้ชอบไปลักควายชาวบ้าน ด้วยรู้สึกลึกว่าทำทายเป็นที่ขบขัน และเสียงอันตราย ซึ่งเมื่อขโมยมาแล้วก็ไม่มีความกลัวใครกลัวโทษ เพราะชาวบ้านบางหมู่บ้านเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่เสียหาย และมั่นใจว่าหากมีคนขโมยควายของตนเองไป ก็จะได้นักเลงโตที่ดี ในหมู่บ้านนั้นไปติดตามเอาคืนให้ เพราะกลัวว่ารู้ทางกันอยู่

หากมีเรื่องที่เกิดกลางกันไม่ได้ นักเลงโตทั้งสองหมู่บ้านก็ต้องมาพูดคุยกัน ซึ่งหากพูดคุยกันไม่รู้เรื่องก็อาจจะมีการชกต่อยกัน แต่เมื่อชกต่อยกันจนสะใจแล้วก็จบกันไป นี่คือ วิสัยนักเลงที่มีมาแต่โบราณ มีเหมือนกันที่พูดกันไม่รู้เรื่อง พานจะทำให้เรื่องบานปลาย ก็จะมีผู้ใหญ่ผู้เป็นที่เคารพของทั้งสองฝ่ายออกหน้ามาปราม โดยส่วนใหญ่แล้วก็ได้ผล เพราะคนไทยเราเชื่อฟังผู้ใหญ่ แม้ว่าตนเองจะมีอำนาจและมีแค่ไหนก็ตาม

นักเลงโตนั้นแม้จะดุและแข็งกร้าวในการดูแลหมู่บ้านของตน แต่ก็เรียกได้ว่าเป็นที่หมายปองของหญิงสาวในสมัยนั้น คนเฒ่าคนแก่จะสั่งสอนหนุ่มๆทั้งหลายว่า ให้รักเดียวใจเดียว จึงมักจะมีเมียคนเดียว อาจเป็นเพราะว่าฐานะการเงินนั้นไม่ได้ร่ำรวย เงินทองมาจากไหน แต่ถ้าเป็นนักเลงโตละก็ ถึงจะไม่ได้ร่ำไม่ได้รวย แต่ก็สามารถมี ศรีภรรยาได้หลายคน ทั้งที่ไม่ได้ทำมาหากินหรือเลี้ยงดูสาว ๆ เหล่านี้เลย

สมัยนั้นสาว ๆ คนไหนที่อยากมีหน้ามีตา ก็จะหาสามีที่เป็นนักเลงโต ไปไหนมาไหน พอมีคนรู้ว่าเป็นศรีภรรยาของนักเลงโต ก็จะมีแต่คนเกรงใจและเกรงกลัว ไม่มีใครกล้า ระวังหรือรังแกให้เจ็บช้ำน้ำใจ อีกประการหนึ่งก็คือ ป้องกันคนเลวที่คอยจ้องจุดสาว ๆ ไปเป็นเมียชั่วคราว ซึ่งการเป็นเมียนักเลงโตนั้นจะเป็นเกราะป้องกันตัวได้ดี เพราะมีคนคอยคุ้มครอง คนเฒ่าคนแก่จึงสั่งสอนสาว ๆ กันต่อ ๆ มาว่า **“เมื่อนเป็นเด็กน้อยก็ต้องฟังผู้ใหญ่ เมื่อนโตใหญ่ก็ต้องฟังผัว เมื่อนแก่ตัวก็ต้องฟังลูก”**

นักเลงโตเป็นระบบการควบคุมดูแลสังคมแบบกันเองของคนไทยโบราณในยุคที่กฎหมายยังไม่เป็นที่ยอมรับนัก ความรักถิ่นฐานบ้านเกิดเป็นบ่อเกิดเรื่องเหล่านี้

นายฮ้อย

อาชีพการค้าขายในยุคก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๐ นั้นไม่สะดวกสบายเหมือนอย่างยุคปัจจุบัน เพราะการสัญจรไปมาที่ยากลำบาก อาชีพหนึ่งที่เกี่ยวพันกับการเดินทางคืออาชีพค้าวัวค้าควาย โดยมี “นายฮ้อย” ซึ่งเป็นหัวหน้าพ่อค้าในภาคอีสานคอยต้อนวัวต้อนควายไปขายต่างถิ่น

การซื้อขายวัวควายในสมัยนั้น ถ้าซื้อขายในพื้นที่ภาคอีสานด้วยกันจะไม่ค่อยได้ราคา จึงต้องเดินทางมาขายถึงภาคกลาง ไหล่ลงมาตามจังหวัดต่างๆ ตั้งแต่ลพบุรี สระบุรี พระนครศรีอยุธยา ชลบุรี

นายฮ้อยจึงมีบทบาทนับตั้งแต่ไปรวบรวมซื้อวัวควายต่อจากชาวบ้านมา แล้วก็ต้องนำขบวนไปค้าขายต่างถิ่น แม้จะไกลเพียงใด แต่ก็สามารถนำขบวนกลับมาบ้านด้วยความปลอดภัย นายฮ้อยจึงมีความสำคัญและเป็นทีมนับหน้าถือตาของชาวบ้านเป็นอย่างมาก

การที่จะเป็นนายฮ้อยได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ กล่าวกันว่า คนที่จะเป็นนายฮ้อยนั้นต้องมีร่างกายแข็งแรง ไม่จำเป็นต้องตัวใหญ่ จะผอมบางก็ได้ แต่ต้องคล่องแคล่วฉลาด เก่งในศิลปะการป้องกันตัว ทั้งมวย กระบี่ กระบอง และมีดสั้น มีสายตาไวช่างสังเกต มีน้ำใจ และที่สำคัญต้องรู้จักการเจรจาค้าขาย พูดภาษาต่างถิ่นได้เพื่อความเข้าใจในการค้า

นอกจากนี้นายฮ้อยยังต้องเป็นคนที่ศึกษาในเรื่องวิชาอาคม ฟันแทงไม่เข้า เพื่อ

ใช้ป้องกันภัยอีกด้วย บางคนเมื่อเสียชีวิตแล้ว แต่วิชายังแก้กล้าอยู่ เฒ่าไม่ไหม้ ต้องใช้เทคนิควิธีลบลบาถาอาคมด้วยการนำบันไดบ้านของนายฮ้อยมาตัดและทำเป็นพื้นเผา จึงจะไหม้ ด้วยถือว่าบันไดเป็นของต่ำที่จะทำให้อาคมหมดไป

นายฮ้อยยังต้องเรียนรู้เกี่ยวกับโรคของสัตว์ เพราะต้องคอยดูแลวัวควายว่าเป็นโรคอะไรหรือไม่ มิเช่นนั้นการเดินทางครั้งนั้นจะถือว่าเหนื่อยเปล่า เพราะวัวควายที่เจ็บป่วยจะขายไม่ได้ราคา ยิ่งถ้าวัวควายบางตัวล้มตายลงไปถึงถือเป็นเรื่องแย่มากที่สุด ไม่ใช่เฉพาะสัตว์เท่านั้น นายฮ้อยยังต้องรู้วิชาสมุนไพรที่ใช้รักษาอาการเจ็บป่วยของคนในขบวนด้วย บ่อยครั้งที่ระหว่างการเดินทางมีคนในขบวนเกิดโดนงูกัด แมลงกัดต่อย นายฮ้อยก็จะช่วยรักษา

เวลาปกติ นายฮ้อยยังได้รับความไว้วางใจจากหัวหน้าหมู่บ้านให้คอยตรวจตราดูแลความสงบภายในหมู่บ้าน เมื่อมีงานวัด งานทำบุญ หรืองานประเพณีในหมู่บ้าน นายฮ้อยก็จะเห็นบมีดข้างหลัง คอยเดินตรวจตรารอบๆ บริเวณงานไม่ให้มีใครมาทำเป็นนักเลงโต

การเป็นนายฮ้อยก็เหมือนอาชีพอื่นๆ ที่มีดีบ้างไม่ดีบ้าง บางคน บางหมู่บ้าน ก็เป็นพ่อค้าเกินไป นี่ก็แต่เอากำไรเพียงอย่างเดียว คอยกตราคาวัวควายของชาวบ้านที่ซื้อไปขายต่อ พวกนี้มักมีลักษณะเหมือนพวกนักเลงหัวไม้ ชาวบ้านก็จะไม่ไว้วางใจ จนถึงขั้นไม่ร่วมเดินทางไปในขบวนค้าวัวค้าควายเลยทีเดียว

ช่วงเวลาหลังเกี่ยวข้าว ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ เป็นเดือนที่นายฮ้อยต้องรวบรวมวัวควายจากชาวบ้านไปค้าขายต่างถิ่น นายฮ้อยต้องมีผู้ช่วยที่รู้ใจคอยช่วยตรวจตราขบวน และคอยช่วยซื้อวัวควายจากชาวบ้าน ราคาวัวควายตัวที่สวยๆ แข็งแรง สีเข้ม หน้าผากนูน เข้าม้วนงอดี หางได้ส่วน ในช่วงก่อนปีพ.ศ.๒๕๐๐ นั้น ราคาไม่เกิน ๒๐๐ บาท นายฮ้อยจะคอยตระเวนซื้อวัวควายจากหมู่บ้านต่างๆ หมู่บ้านละ ๓๐-๔๐ ตัว เมื่อรวบรวมได้ประมาณ ๔๐๐-๕๐๐ ตัว หรืออาจมากถึง ๑,๐๐๐ ตัว ก็ถึงเวลาออกเดินทาง

การเดินทางนั้นใช้เวลายาวนาน บางครั้งอาจจะมากกว่าสามเดือน ข้าวปลาอาหารก็ต้องเตรียมทุกอย่างให้เพียงพอ อาศัยเกวียนเพื่อบรรทุกสัมภาระ

เมื่อมีการหยุดพัก ก็ต้องเลือกบริเวณที่มีอาหารให้ทั้งคนและสัตว์ได้พัก ทั้งยังต้องมีสายขาว จะรู้เส้นทางใจที่จะมาดักปล้น เพื่อเตรียมหาทางหนีทีไล่ ดีกว่าปะทะกัน เพราะจะเสียทั้งเวลาและเสี่ยงต่อการเสียชีวิตทั้งคนและสัตว์อีกด้วย

บางครั้งอาจเลี่ยงการปล้นไม่ได้ นายฮ้อยก็ต้องคอยนำขบวนต่อสู้อยู่ แต่ถ้าครั้งไหน นายฮ้อยตกลงเจรจาแบ่งข้าวปลาให้ไปโดยไม่ต้องเสียวัวควายแก่พวกที่หวังมาปล้น ก็เป็นสิ่งที่นายฮ้อยยอมรับได้เช่นกัน

ส่วนการค้าขายนั้น นายฮ้อยมักจะเข้าไปแจ้งข่าวให้คนในหมู่บ้านที่จะซื้อวัวควายนั่นได้รู้ตัวก่อนว่าขบวนจะมาถึงในอีกกี่วัน และมีการนัดแนะเพื่อดูสินค้า เมื่อดูสินค้าตกลงราคาเป็นที่พอใจแล้ว ก็จะมีการค้าขายเกิดขึ้น โดยกำไรที่ได้นั้นก็มักจะมากถึงสองสามเท่าตัวเลยทีเดียว

เมื่อขายวัวควายแล้ว ขบวนนายฮ้อยก็มักจะซื้อของพื้นถิ่นนั้นๆกลับไปฝากคนที่บ้าน ส่วนมากจะเป็นเสื้อผ้าไปฝากลูกเมีย หรือแม้แต่ซื้อผลไม้ต่างถิ่นไปกินระหว่างทาง การซื้อขายนี้ยังทำให้นายฮ้อยทราบข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวของต่างถิ่นเพื่อนำกลับไปเล่าให้คนในหมู่บ้านฟัง

การค้าขายอาจจะจบลงแล้ว แต่ภารกิจของนายฮ้อยยังไม่จบสิ้น ภาระหน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ จะต้องพาคนในขบวนกลับบ้านด้วยความปลอดภัย จึงเรียกว่าเป็นนายฮ้อยที่ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์แบบ

นายฮ้อยในที่นี้แม้ไม่ได้มีตำแหน่งเดียวกับนายร้อยที่เป็นคำเรียกยศของชายชาติทหาร แต่ก็ต้องมีความกล้าหาญไม่แพ้กัน

ตะพุ่น

**ในสมัยก่อนนั้น กษัตริย์รบาลของไทยมีบัญชาเกี่ยวกับ
บทลงโทษผู้ที่ทำผิดกฎหมายไว้ เช่น พวกที่ลักลุกลักเมียชาวบ้าน
พวกที่ข่มขืนเด็ก พวกที่เป็นโจรปล้นฆ่า พวกที่ทำไม้ไหม้โรงเรียน
เก็บอาวุธ เก็บของกินของใช้ในวัง พวกที่ลักลอบเป็นชู้กัน**

ความผิดเหล่านี้ ถ้าผู้ทำผิดเป็นข้าราชการ ก็ให้ถอดจากราชการเป็นไพร่ และ
ให้ไปเป็นพวกตะพุ่น ซึ่งก็คือพวกที่เกี่ยวข้องให้ช่างกิน พวกนี้สังกัดกรมตะพุ่น ใครที่เป็น
ตะพุ่นจะถือว่าเป็นพวกไม่มีเกียรติ ต้องทำงานหนัก ในแต่ละวันก็ต้องคอยหาหญ้า กกล้วย
และอ้อยให้ช่างหลวงกิน

ต่อมาจำนวนนักโทษที่มาเกี่ยวหญ้าให้ช่างนั้นไม่เพียงพอกับจำนวนช่าง ทาง
ราชการถึงกับต้องเกณฑ์ชายสมัครหรือชายฉกรรจ์มาเข้ารับราชการเป็นไพร่ห่มู่ตะพุ่น

ในยุคนั้น ถ้าใครไม่สามารถเข้ารับราชการเกี่ยวหญ้าได้ก็ต้องเสียเงินให้กับหลวง
เพื่อชดเชยแทนการเกี่ยวหญ้าให้ช่างกิน

เรียกได้ว่าคนไทยให้ความสำคัญกับช่างมาตั้งแต่อดีตเลยทีเดียว

หมอดู

โบราณว่าทำสิ่งใดให้ดูฤกษ์ ร้านจะเปิดคนจะคลอตต้องวันไหน จะบวชนัดแต่งงานขึ้นบ้านใหม่ ปีใหม่นี้ฤกษ์ยามไหนให้โชคเฮย

บทกลอนที่ยกมานี้สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเรามีความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์มาช้านาน โดยเฉพาะในสมัยโบราณ เมื่อเวลาที่ชาวบ้านขาดที่พึ่ง ขาดกำลังใจ หรือต้องการฤกษ์ยามเพื่อทำการสิ่งใด ชาวบ้านก็จะไปหาพระให้ช่วยดูฤกษ์ให้ หรือไม่ก็นิยมไปหาหมอดูหรือผู้พยากรณ์

สมัยนั้นคนที่ทำหน้าที่หมอดูจำเป็นสำหรับชาวบ้านก็หนีไม่พ้นพระสงฆ์ ซึ่งถึงแม้จะไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการดูดวงหรือพยากรณ์อนาคตแต่อย่างใด แต่ด้วยความที่พระสงฆ์เป็นที่เชื่อถือทั้งในแง่ความรู้และความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้พระสงฆ์กลายมาเป็นที่พึ่งในการดูดวงของชาวบ้าน โดยเฉพาะเรื่องฤกษ์ยามทั้งหลาย

หมอดูหรือโหรในสมัยก่อนส่วนมากมักจะอยู่ในพระราชวัง เรียกว่า โหรหลวง ทำหน้าที่คอยทำนายโชคชะตาถวายพระเจ้าแผ่นดินหรือให้ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ ถึงขนาดมีตำแหน่ง “**พระโหราธิบดี**” กันเลยทีเดียว โหรในสมัยนั้นมักเน้นการทำนายในเรื่องที่เกี่ยวกับดวงเมืองต่างๆ เช่น อันตรายที่จะเกิดกับบ้านเมือง เพื่อหาทางแก้ไข โดยเฉพาะยามรบทัพจับศึก ควรออกรบเวลาไหนจึงจะเป็นฤกษ์ที่ดี

ชาวบ้านธรรมดาสามัญ ไม่ว่าจะเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน หรือหนุ่มสาวทั้งหลาย ก็ยึดโหรหรือที่ชาวบ้านเรียกว่าหมอดูเป็นที่พึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการขึ้นบ้านใหม่ การแต่งงาน การบวช การคลอดลูก หรือแม้กระทั่งเรื่องเล็กๆ อย่างเล็บหัก

การที่ชาวบ้านจะกลายมาเป็นหมอดูนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะจะต้องมีการร่ำเรียน จากอาจารย์ และไม่ใช่ว่าจะได้เรียนกันง่ายๆ เพราะก่อนที่ท่านจะรับเข้ามาเป็นศิษย์ ก็ต้องมีการตรวจดวง เช่น ต้องไม่เป็นพวกที่มีดาวพฤษหอยอยู่ในวงโคจร เพราะถือว่า คนเหล่านี้เป็นคนที่ไม่มีศีลธรรม อาจะคิดล้างครู่ได้ เพราะฉะนั้นคนจะมาเป็นศิษย์นั้น ต้องเป็นคนที่ดูนอบน้อม สอนง่าย และที่สำคัญต้องมีความจำดี เนื่องจากสมัยโบราณ นั้นการบันทึกต่างๆ ยังไม่ค่อยมี

พระสงฆ์นั้นก็ถือว่าเป็นครูของบรรดาหมอดูที่เป็นชาวบ้าน ดังนั้น หากรู้มาว่า พระรูปไหนสอนเรื่องอะไรแม่น แม้ว่าจะต้องเดินทางไกลแค่ไหน แต่คนสมัยก่อนนั้นก็จะต้องดั้นด้นไปหา

ลูกศิษย์ที่มาเรียนโดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายสูงอายุ คนหนุ่มนั้นไม่ค่อยได้ไปเรียนมากนัก เพราะเมื่อเรียนจบคนหนุ่มจะไม่ได้รับการนับถือจากชาวบ้าน

วิชาที่เรียนยุคแรกๆ เป็นเรื่องการฝึกดูฤกษ์ยาม โดยจะต้องฝึกเขียนและทำนายไปด้วย ในระหว่างที่เรียนนั้นก็เชื่อว่าครูจะถ่ายทอดวิชาให้ทั้งหมดทีเดียว จะต้องค่อยๆ เป็น ค่อยๆ ไป ครูที่สอนจะคอยดูว่าลูกศิษย์ตนเองนั้นขยันขันแข็งและอดทนเพียงใด ได้ช่วยเหลืองานต่างๆ ในวัดมากแค่ไหน ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีได้ไม่ยาก เนื่องจากในอดีตนั้น ลูกศิษย์มักมาใช้ชีวิตอยู่กับครูที่วัด

เมื่อเรียนจบจะต้องมีการรับสัจจะ เช่น จะต้องเป็นคนไม่อกตัญญู ไม่เรียกกร้องเงินทองจากคนที่เดือดร้อนมาพึ่งพิง ว่ากันว่าบางครานั้นถึงขนาดมีการสาปแช่งลูกศิษย์ที่คิดล้างครูและอกตัญญูต่อครูกันเลยทีเดียว ซึ่งเรื่องเหล่านี้จะเห็นได้ว่า หากลูกศิษย์คิดโอ้อวด นินทาว่าร้ายอาจารย์ ก็จะมีอันเป็นไป เช่น ชาวบ้านขับออกนอกหมู่บ้าน

ไม่ยอมรับว่าเป็นคนในท้องถิ่นของตน เป็นต้น

ถึงแม้ว่าลูกศิษย์เหล่านั้นจะฝึกสำเร็จมาด้วยความเก่งกาจแค่ไหน แต่ระยะแรกหมอดูที่เป็นชาวบ้านนั้นก็ยังไม่เป็นที่นิยมของคนทั่วไป เนื่องจากคนไทยในอดีตนั้นเชื่อว่าพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีวิชาความรู้ พุทธเรื่องอะไรมาก็เป็นเรื่องจริง ไม่มีการโกหกมดเท็จ เพราะถือว่าเป็นบาป ทำให้ในระยะแรกของการดูฤกษ์ยาม คนไทยเราก็ยังต้องไปฟังพระสงฆ์กันอยู่

การที่จะดูหมอนั้นก็ต้องมีการยกขันครุ โดยต้องมีดอกไม้ธูปเทียนและเงินตามแต่กำลัง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วพระท่านก็จะดูทุกคนที่มายกขันครุ

โหรหรือหมอดูนั้นจัดอยู่ในตระกูลหมอชนิดหนึ่ง ดังนั้นโบราณจึงได้กำหนดจรรยาบรรณของหมอดูเอาไว้ว่าห้ามทายสามอย่าง ดังนี้

หนึ่ง ห้ามทายเรื่องสามีภรรยาให้ต้องมีความเสียหาย

สอง ห้ามทายผู้ที่มาดูว่าจะถึงแก่ความตาย

และสาม ไม่ควรทายทักลูกผู้ที่มาดูว่าไม่ดี ทั้งนี้เนื่องจากคนที่มาดูดวงส่วนใหญ่ มักจะถามเรื่องครอบครัว ลูกหลาน

หมอดูที่เป็นคนธรรมดาสามัญในเมืองไทยได้รับความนิยมน่าจะขึ้นหลังจากที่มีการจัดตั้งสมาคมโหรแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ในระยะแรกของการจัดตั้งนั้น คนที่มาสมัครเรียนส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ชายสูงอายุ จะมีหนุ่ม ๆ อยู่บ้างเล็กน้อย ส่วนผู้หญิงนั้นมีน้อยมาก

แม้ว่าในระยะต่อมากการดูหมอของชาวบ้านจะแพร่หลายขึ้น แต่อาชีพหมอดูส่วนใหญ่ก็ยังเป็นของผู้ชาย ทั้งนี้เนื่องจากอดีต หมอดูที่เป็นผู้หญิง ชาวบ้านไม่ค่อยให้ความเชื่อถือ

หากเปรียบเทียบกับปัจจุบันจะเห็นว่าแตกต่างอย่างสิ้นเชิง เพราะว่าเมืองไทยในปัจจุบันนี้มีหมอดูที่เป็นผู้หญิงมากพอ ๆ กับผู้ชาย เรียกว่าเป็นยุคหมอดูหญิงครองเมืองกันเลยทีเดียว

หมอพระ

**ความคุ้นเคยที่คนไทยเรามีกับวัดนั้นถือเป็นสิ่งที่แยกกัน
ไม่ขาด จะทุกข์จะร้อนเรื่องใดก็มักเลือกที่จะวิ่งไปวัดก่อนที่อื่นเสมอ**

พระสงฆ์จึงกลายเป็นที่พึ่งพิงทั้งทางกายและทางใจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะเรื่องที่สำคัญที่สุด คือ การรักษาความเจ็บป่วยของชาวบ้าน ใครจะปวดหัว ปวดท้อง แขนหัก ขาหัก หัวแตก ถูกยิง ถูกแทง ตกต้นไม้ ควายขวิด เป็นไข้เรื้อน กุฎฐัง ฝีในท้อง ตาแดง ตาต้อ ตลอดจนผีเข้าเจ้าสิง เป็นหนีไม่พ้นวัด ยิ่งพวกเชื้อเถื่อน พวกผีคุณผีคุณสาบด้วยแล้ว ยิ่งยึดพระสงฆ์เป็นที่พึ่งมากกว่าหมอที่เป็นฆราวาส เพราะถือว่า พวกผีสงนางไม้เนั้นเกรงกลัวพระสงฆ์นัก โดยเฉพาะการไล่ผี บัดรั้งควาน เรียกวขวัญ

เครื่องยาที่ใช้โดยมากจะเป็นสมุนไพร “หมอพระ” จะออกเที่ยวเก็บหา ตัวยาต่างๆ มาสะสมไว้ ทั้งรากไม้ ใบไม้ แก่นไม้ และลูกไม้ โดยมากจะไปเก็บเอง หรือเดินทางไปกับลูกศิษย์วัด พบพืชหรือต้นไม้อะไรก็จะขุดมาดอง มาทำเป็นผง มาต้ม บ้าง โดยพระท่านจะคอยบอกให้ลูกศิษย์เป็นคนคอยทำ ตัวยาไหนที่ต้องเคล้าผสมกัน ลูกศิษย์ก็ต้องช่วยกันตำในครกขนาดใหญ่ จะนานแค่ไหนก็แล้วแต่ประเภทของยา หลังจากนั้นก็นำไปบรรจุไว้ในขวดโหล ไห โอง กุฏิพระจึงเต็มไปด้วยโหลยาดอง ไหยา และโองยาที่บรรจุเอาไว้ บางครั้งเพื่อป้องกันการลืมนักก็เขียนชื่อกำกับไว้

หมอพระบางรูปเก็บสะสมไว้เป็นห้องๆ จนกุฏิที่อยู่มีที่ว่างแต่เฉพาะที่นอนเท่านั้น ใครมาขอ หมอพระท่านไม่หวงและให้ด้วยความยินดี แต่หากว่ายาเริ่มจืด ใครไปขอ ยาดองท่านก็จะออกปากว่า “ยาจวนจะจืดหมดแล้ว โยมช่วยหามาเพิ่มเติมน้อย”

ดังนี้เป็นต้น ถ้าโยมที่สั่งหาไม่ได้ เพราะที่บ้านก็ไม่มีเหมือนกัน ก็ต้องลงทุนไปขอที่อื่น หรือซื้อหามาให้ ของพวกนี้ไม่มีใครรังเกียจ เพราะถือว่าได้ร่วมมือร่วมแรงกันทำบุญ อุณฺเฑาะหฺคนเจ็บป่วย

การรักษาของหมอพระนั้น มีโรคหนึ่งที่สมัยโบราณเรียกว่า ไข้จับสั่น พระจะต้มยาขมิพ้ให้กินแก้ไข้ เป็นการผสมระหว่างใบมะกา ยาตำ ลูกกระดอม ก้านสะเดา ดีเกลือ ตำยาทั้งหมดล้วนเป็นของขมทั้งสิ้น คนไข้ต้องกินทีละชามกัวยเดียว กินทีหน้าปิดหน้าเบ็ยวกว่าจะชดได้หมดชาม

หมอพระมีทั้งพระพรชามากและพรชาน้อย หากเป็นหมอพระที่มีอายุน้อยจะเป็นที่เลื่อมใส เพราะถือว่าได้ผ่านการลองผิดลองถูกในการรักษามาแล้ว เพราะกว่าจะสามารถผลิตยารักษาได้เองนั้น ก็ต้องคอยสังเกตการรักษารองตนเองว่าถูกต้องหรือไม่ เช่น ให้อาไปแล้วสามวันอาการยังไม่ทุเลา ก็ต้องเปลี่ยนแปลงสูตรใหม่

ตำรายาที่เรียนมานั้น เรียนจากอาจารย์บ้าง จากโปลานที่เขียนกันไว้บ้าง บางครั้งก็อ่านกันผิดเนื่องจากการเขียนกันมานาน ทำให้การใ้ใช้งานผิดไป เช่น เขียนว่า **“ทาโก้ได้ กินโก้ได้”** แต่บางท่านอ่านเป็น **“ทากระได กินกระได”** ทำให้เวลาใ้ใช้งานผู้ป่วยจึงนำไปทาบ้นไดหรือกระไดแทน เป็นต้น

นอกจากนั้นยังเรียนเรื่องการดูฤกษ์ยามด้วย เพราะจะเป็นประโยชน์ว่าควรจ้ะรับรักษาหรือไม่ โดยดูวันเดือนปีเกิดของคนไข้ที่เข้ามารักษา หากตรวจเจอว่าชะตาถึงฆาต ก็จะไม่รับรักษา โดยบอกใ้ไปหาคนอื่นแทน

หมอพระรักษาใครท่านไม่เรียกค่ารักษา แต่มีประเพณีอย่างหนึ่งที่ทำกันมาแต่โบราณกาล คือ **“การตั้งขวัญข้าว”** การตั้งขวัญข้าว นั้นเป็นความสมัครใจของคนไข้เอง จะตั้งเท่าใดก็ได้ หมอพระไม่เรียกร้อง ตกกลงใ้หมอใดรักษา ก็จะไม่นำดอกไม้ธูปเทียน หมากพลู บุหรี่ เงิน (โดยมากเป็นเงินบาท) เท่าไรก็ได้ ใส่พานตั้งไว้ และ

อธิษฐานเอาเองว่า ถ้าใช้หายแล้วจะถวายขวัญข้าวในพานนี้แก่หมอประผู้รักษาเรื่อยไป จนกว่าคนไข้จะหายหรือจะตาย ถ้าหายก็ให้ขวัญข้าวอย่างต่ำสี่ตำลึงถึงหกตำลึง หรือแปดตำลึง แล้วแต่ฐานะ

หมอประรูปที่มีชื่อเสียงมักจะไม่ค่อยมีเวลาเป็นของตนเอง เพราะมีผู้ตามไปรักษา คนไข้บ่อยๆ คนไข้บางรายอยู่ไกล ต้องเดินตั้งครึ่งค่อนวันก็มี รายไหนอาการทรุดหนัก ท่านต้องอยู่นาน คอยช่วยเหลือแนะนำทั้งวิธีแก้ไขและการใช้ยา

สมัยนี้หมอประมีน้อยลง เพราะการแพทย์สมัยใหม่เจริญขึ้นและแพร่หลายไป เกือบทุกแห่ง แต่ถ้าการเจ็บป่วยเพียงเล็กๆ น้อยๆ หมอประก็ยังมีความจำเป็นแก่ผู้ที่อยู่ห่างไกลความเจริญอยู่มาก

รวมอาชีพแปลก

ในยุคที่น้ำประปาเข้าถึงบ้านทุกหลังนั้น เวลาใช้น้ำก็แสนจะสะดวกสบาย ไม่ต้องเดือดร้อนมากนัก แต่ยุคสมัยที่ยังใช้น้ำในแม่น้ำลำคลองนั้น พอเริ่มมีน้ำประปาก็เชื่อว่าชาวบ้านจะสบายกันทุกคน เพราะว่าผู้ที่ได้ใช้น้ำประปาจริงๆ คือหน่วยงานราชการ บริษัท ห้างร้าน หรือบ้านเจ้าสัวเท่านั้น ชาวบ้านทั่วไปก็ได้ใช้เหมือนกัน แต่เป็นประปาสาธารณะที่ทางารจัดไว้เป็นย่านๆ ไป

ทำให้เกิดอาชีพหนึ่งขึ้น นั่นก็คือ **“คนหาบน้ำชาย”** ซึ่งส่วนมากเป็นชาวจีน โดยใครที่บ้านไกล ไม่สามารถไปรองน้ำด้วยตัวเองได้ ก็คอยรอคนหาบน้ำไปรองน้ำมาขายอีกต่อหนึ่งนั่นเอง

นอกจากนี้แล้ว ในยุคเดียวกัน คือในสมัยรัชกาลที่ ๕ ที่เริ่มมีรถรางใช้นั้น ก็ทำให้เกิดอาชีพที่น่าสนใจขึ้นมาอีกอาชีพหนึ่ง นั่นก็คือ **“พนักงานแชะดินออกจากรางรถราง”** หน้าที่ที่ต้องทำก็คือ คอยเดินอยู่ระหว่างรถราง โดยในมือถือไม้สองอันดินแชะดินหรือฝุ่นออกจากร่องรางรถรางเรื่อยไป เพราะรถรางจะมีระดับต่ำกว่าพื้นถนน ตัวรางก็เป็นร่อง ทำให้ดินหรือหินเข้าไปอุดตันได้ง่าย เรียกได้ว่าพนักงานต้องระมัดระวังและชะมักเขม่นในหน้าที่ของตนอย่างยิ่งเลยทีเดียว

ยังมีอีกหลายอาชีพที่เดียวที่ปัจจุบันหายไปแล้ว อย่างอาชีพ **“เหลาไม้แก๊งกัน”** ซึ่งก็คือไม้ซีกขนาดเล็กๆ เกลาให้มนกลม ใช้เวลาขบถ่าย คือเมื่อถ่ายแล้วเอาไม้แก๊งกันปาดอุจจาระเสียก่อน และจึงเอาน้ำล้าง ส่วนเครื่องชำระหรือเครื่อง

ทำความเข้าใจสาเหตุหลังซัปดาห์ สมัยก่อนจะขายโดยเอาเชือกผูกรวมกันไว้เป็นกำ กำละประมาณห้าอัน ราคากำละหนึ่งโสฬส

มีอาชีพสุดแสนสบายในสมัยก่อน คือ **“รับจ้างนั่งและนอน”**

ถ้าเทียบกับค่าเงินในสมัยนี้แล้วก็เป็นแสนทีเดียว โดยอาชีพรับจ้างนั่งคือ นั่งไปกับรถรับจ้างที่เข้าไปในสถานที่บางแห่งที่ห้ามรถรับจ้างเข้าโดยปราศจากผู้โดยสาร เมื่อนั่งเข้าไปแล้ว รถโดยสารก็จะให้ค่าจ้างคนที่นั่งไป แล้วจึงไปรับผู้โดยสารจริงในนั้น ส่วนผู้รับจ้างก็จะเดินเท้าออกมา ส่วนอาชีพรับจ้างนอนเกิดในงานแสดงสินค้างานหนึ่งที่เจ้าของเฟอร์นิเจอร์คือเครื่องนอน จ้างสาวเจ้าคนหนึ่งมานอนสาธิตเป็นตัวอย่างว่าที่นอนนุ่มสบายเพียงใด

คนไทยในสมัยก่อนขยันขันแข็ง หนักเอาเบาสู้ จึงไม่น่าแปลกใจที่จะปรากฏอาชีพต่างๆ มากมาย